

1. De Binnenstad

Veel Nederlandse steden denken na over hun binnenstad. Hoe houden we het centrum aantrekkelijk en toegankelijk voor iedereen? Hoe geven we meer ruimte aan fietsers en voetgangers? Hoe gaan we om met bussen en auto's? Moeten die misschien wel helemaal de stad uit? Welke betekenis hebben de pleinen? Kortom: aan welke criteria zou een slimme, gezonde binnenstad moeten voldoen? Hierbij dient de binnenstad van Groningen als actuele casus.

-----LEES VERDER-----

De historische binnenstad van Groningen is het drukke, kloppende hart van Noord-Nederland. Het centrum kent een mooie mix van winkels, horeca, wonen en werken. De groei van de stad en de aantrekkelijkheid van de binnenstad zorgen voor veel druk op de ruimte. Dat wordt nog versterkt doordat veel (bus)routes nog dwars door de binnenstad leiden. Daarom heeft de gemeente het plan de bussen te weren en meer ruimte te geven aan voetgangers (en fietsers). Maar hoe houden we de stad na het vertrek van de bus ook bereikbaar voor anders mobiele groepen? Hoe kunnen we de stad groener en aantrekkelijker maken? Hoe kunnen we bezoekers verleiden tot een extra wandeling en daarmee tot gezond gedrag?

Een eerste stap op weg naar een (nog) gezonder stadcentrum is het bevorderen van lopen of fietsen. Maar hoe verhouden deze gebruikersgroepen zich tot elkaar? Waarom werkt het principe van shared space in sommige straten (Zwanestraat) goed en in andere (Folkingestraat) juist niet? Welke ruimtelijke middelen kun je inzetten om het gedrag van voetgangers en fietsers te beïnvloeden? Een gezonde binnenstad impliceert wellicht ook de toevoeging van nieuwe vormen van ontspanning en recreatie. Dan kan het gaan om sport, spel en beweging. De aangewezen plekken voor dergelijk programma zijn wellicht de binnenstedelijke pleinen. Het centrum van Groningen wordt gekenmerkt door een mooie reeks van pleinen met verschillende grootte en inrichting. Maar hoe intens en door wie worden ze gebruikt? Hoe kun je de pleinen tot een bestemming 'op zich' maken?

Ook de toevoeging van groen is interessant. Groen kan de stad niet alleen aantrekkelijker maken, ook is het van invloed op het stadsklimaat. Bovendien kan het bijdragen aan schone lucht en het 'algemeen welbevinden'. Daarnaast dient zich met de vergroening van de stad een kans om de stad ook ecologisch een boost te geven aan. Maar waar en hoe maak je nieuw groen in de toch al volle binnenstad? Binnen deze opgave is ook de bereikbaarheid voor 'anders mobielen' belangrijk. Dan gaat het niet alleen om mensen met een rollator of een rolstoel, maar ook om ouders met een buggy of bakfiets, skaters en slechtzienden. Ook zij moeten zich op een aangename manier door het centrum kunnen verplaatsen. En het liefst zó aangenaam dat zij en de 'normaal' mobielen verleid worden om een extra rondje te gaan wandelen. Kortom: maak van het stadcentrum dat we al als the place to buy kennen ook een place to be; een prettige, stressarme plek om te verblijven, binnen én buiten winkeltijden.

Conclusie

De gezonde stad zit al lang in het bewustzijn van de bewoners. Men is heel goed geïnformeerd over hoe je een gezond leven moet leiden. Het beeld van de binnenstad reflecteert dit bewustzijn niet, maar is vol met verleidingen: alcohol, fast food en drugs. Het gaat er dus niet om het gedrag van de bewoners te veranderen maar om de binnenstad aan het gezonde bewustzijn van de mensen aan te passen.

2. De Ringweg

Op veel plekken wordt nagedacht over het overkluizen van bestaande infrastructuur in de stad. Mooie voorbeelden zijn de A2 in Maastricht, de sporen in Delft of de A4 bij Schiedam. Hoe kunnen we van deze nieuwe plekken in de stad ook gezonde plekken maken? Hoe gaan we hier om met fijnstof en geluid? En welke rol kan groen spelen? Kortom: hoe maken we de omgeving van de (ring)weg gezond? De Zuidelijke Ring van Groningen dient hier als actuele casus.

-----LEES VERDER-----

In de stad Groningen wordt gewerkt aan een verdiepte aanleg van de Zuidelijke Ring. Hierdoor ontstaat de kans om twee stadsdelen aan weerszijden van de weg weer aan elkaar te smeden. In beide gevallen gaat het om populaire, geliefde stadswijken zoals de Herewegbuurt en de Oosterpoort. Bovenop de verdiepte ring ontstaan kansen voor de aanleg van een nieuw park. Een prachtige route door het park kan voor extra levendigheid zorgen: een plek voor sport, spel en een ontspannen verblijf. Maar hoe 'maak' je een eigentijds park dichtbij een drukke weg? Hoe leg je een logische verbinding met het omliggende groen en de omliggend wijken? Hoe kan de omgeving verleiden tot gezond gedrag?

De locatie voor de workshop betreft het nieuwe buurtplantsoen tussen de Oosterpoort en De Linie die in afmeting vergelijkbaar is met de Vismarkt in Groningen. Een mooie ruimte dus om naast nieuwe plekken voor de bewoners van beide buurten ook de nodige routes voor fietsers en voetgangers naar hun eigen huis of naar het voetbalstation of het sportgebouw van het Noorderpoortcollege aan te leggen. De nieuwe routes zullen niet alleen handige aanvullingen op de al aanwezige wegen zijn maar ook bijdragen aan het gebruik van het nieuwe plantsoen. Maar er zijn vanzelfsprekend meer ingrepen te bedenken om de twee woonbuurten weer beter met elkaar te verbinden. Welke ruimtelijke ingrepen passen het beste bij deze buurten en beloven het beste resultaat? Vooral de Oosterpoort is een erg geliefde woonwijk. De sleutel tot het succes ligt niet alleen in de compacte bebouwing daterend uit het begin van de 20e eeuw maar ook in de aangename mix van bewoners: van studenten op kamers tot bejaarden in aanleunwoningen is er elke leeftijd vertegenwoordigd. De Linie daarentegen is een vrij nieuwe wijk waar stellen en jonge gezinnen de meerderheid van de bewoners uitmaakt. Al met al wonen er dus veel fitte mensen die een groene omgeving met nieuwe mogelijkheden voor sport, spel en ontmoeting zeer op prijs zullen stellen. Hoe ziet er een plantsoen uit dat de buurtbewoners uitnodigt om er te sporten en te bewegen? Licht er een kans in het aan beide wijken grenzende Winschoter Diep dat in de huidige plannen afgesloten zal moeten worden om ruimte te maken voor de verdiepte Ringweg? Samenvattend: hoe maak je een nieuw stuk 'gezonde' stad boven op de ringweg?

Conclusie

Deze 'challenge' was een goede kans en leerzame ervaring om in een interdisciplinair team te werken aan een praktisch en complexe casus. De overkluizing van de ringweg biedt mogelijkheden om twee van elkaar geïsoleerde buurten aan elkaar te koppelen. Een nieuw recreatiegebied ontstaat waar 'Lenie uit de Linie' en 'Joost uit de Oosterpoort' met elkaar in contact kunnen komen. Dit gebied is de perfecte nieuwe locatie waar gedeelde ervaringen opgebouwd kunnen worden. Gezondheid is een belangrijke factor. Door het introduceren van innovaties en 'functioneel' groen kan dit aspect worden geadresseerd.

3. Het Stationsgebied

Overall in Nederland wordt volop geïnvesteerd in stations en stationsomgevingen. Het nieuwe Rotterdam Centraal maar ook de stations van Arnhem, Den Haag, Utrecht en Breda zijn mooie voorbeelden. De komende jaren beginnen veel middelgrote steden aan een upgrade van hun stations(gebieden). Hoe maken we van die omgevingen prettige, levendige en vooral ook gezonde plekken? Hoe maken we ze optimaal voor fietsers en voetgangers? Bij deze opgave dient het stationsgebied van Groningen als casus.

-----LEES VERDER-----

Het station is van oudsher een knooppunt voor de infrastructuur. Dat maakt het ook aantrekkelijk als plek om te werken, winkelen, wonen en ontspannen. Zoals in veel steden geldt dit ook voor Groningen. Hier vormt het spoor al jaren een barrière in de stad. Op veel plekken in Nederland zijn of worden deze barrières geslecht. Binnenkort is ook Groningen aan de beurt. Daarbij ontstaat aan de zuidkant van het station extra ruimte voor stedelijke ontwikkeling, op de plek waar nu nog oude rangeersporen liggen. In de plannen voor het gebied wordt ook rekening gehouden met een nieuwe bus,- voetgangers en fietstunnel. Kortom, er liggen veel kansen voor de toevoeging van een vitaal nieuw gebied in de stad. Maar wat gebeurt er wanneer we deze opgave ook vanuit het perspectief van gezondheid aanvliesen? Hoe kunnen we zorgen voor een prachtige (groene) entree? Hoe kan de ruimte aankomende en vertrekkende reizigers op een prettige, ongedwongen manier de weg wijzen? Kortom, hoe maken we van het stationsgebied een prettige en gezonde verblijfsomgeving?

Station Groningen heeft twee heel verschillende kanten: de superdrukke noordkant die via het Stadsbalkon grenst aan het stadcentrum en de (nu nog) rustige zuidkant waar het stationsgebied grenst aan de Rivierenbuurt en Herewegbuurt. Binnen deze opgave leggen we de focus vooral op de zuidzijde van het station en de aanleg van een nieuw stationsplein aldaar. Zo'n plein heeft alles in zich om meer te worden dan alleen een doorgangsgebied voor haastige reizigers. Georiënteerd op het zuiden liggen er kansen voor de creatie van een fijne nieuwe ontmoetingsplek: een betekenisvol plein waar reizigers ontvangen en 'uitgezwaaid' worden, maar ook een plek voor verblijf en ontspanning. Hoe combineren we de verschillende manieren van gebruik met elkaar? Hoe zorgen we voor een plein dat de reizigersstromen op een natuurlijke en prettige wijze richting het station leidt? En hoe zorgen we ondertussen voor een plek waar het prettig verblijven is? Is een goed verblijfsen ontmoetingsplein dan voldoende? Zijn er andere faciliteiten nodig? Hoe sluiten we het plein aan op de omgeving? Wat doen we met groen? En vooral: welke rol kan het stimuleren van gezond gedrag spelen op deze plek?

Conclusie

Het station van de 21^e eeuw heeft een andere functie. Het station is onderdeel van het primaire en stedelijke proces in een steeds meer verdichte stad. Dit is de plaats voor ontmoeting en het uitwisselen van kennis en ervaringen. Het station verwordt tot 'kathedraal' van de 21^e eeuw.